Okružní list

Jeho Svatosti

prozřetelností Boží papeže Lva XIII.

k patriarchům, primatům, arcibiskupům, biskupům a jiným řádným představeným diecésí, kteří se Stolicí apoštolskou žijí v pokoji a spojení.

Papež Lev XIII.

Ctihodní bratří!

Pozdravení a apoštolské požehnání!

Jako posledním cílem božského úřadu, který Kristus Pán pro pokolení lidské od svého Otce přijal a co nejsvětěji konal, jest, lidi blaženého života účastnými učiniti ve slávě věčné, tak jest během času účelem jeho nejbližším, aby lidem života v milosti Boží se dostávalo, oni pak tak oň pečovali, aby jednou vzkvetl v život nebeský. A proto neustává sám Spasitel co nejlaskavěji zváti všech lidí všech národností a jazyků do lůna církve své slovy: „Pojďte ke mně všichni; Já jsem život; Já jsem pastýř dobrý.“ Podle nevyzpytatelných úradků svých nechtěl však sám na zemi tohoto úřadu veskrze dokonati a splniti, nýbrž odevzdal jej, jak ho sám od Otce přijal, Duchu Svatému, aby ho až do konce spravoval. Věru s radostí vzpomínáme slov, která Kristus Pán krátce před tím, než zemi tuto opustil, ve sboru svých učenníkův pronesl, řka: „Prospějeť vám, abych já odešel; nebo neodejdu-li, nepřijde Utěšitel k vám; pakliť odejdu, pošlu ho k vám.“ [1]) Těmito slovy zajisté naznačil, že příčinou jeho odchodu a návratu k Otci jest hlavně užitek, který učenníkům jeho z příchodu Ducha Svatého jistě vzejíti má, a zároveň jasně vytkl, že Ducha Svatého právě tak posýlá jak Otec, Duch Svatý že z něho právě tak pochodí, jako z Otce, a že on to bude, jenž dílo, jím samým za vezdejšího života jeho vykonané, jako přímluvčí, utěšitel a učitel dokoná. Mnohonásobné totiž moci tohoto Ducha, který při stvoření světa „ozdobil nebesa“ [2]) a „naplnil okres země“ [3]), bylo také při vykoupení jeho dokonání díla toho veleprozřetelně vyhrazeno. — My pak neustále se snažíce následovati příkladu Spasitele,

jenž jest kníže pastýřův a biskup duší našich, s jeho arci pomocí, a svědomitě spravovati tentýž jeho úřad, svěřený apoštolům a především Petrovi, „jehož důstojnosť ani v nehodném dědici nebéře za své,“ [1]) o to jsme se přičiňovali, aby všechno, co za dlouhé už správy nejvyššího úřadu velekněžského jsme podnikli a ještě podnikáme, hlavně za dvojím se neslo účelem: předně, aby život křesťanský ve společnosti občanské i v rodině, u knížat i národů byl obnoven, protože mimo Krista není pramene pravého života; potom aby se s církví katolickou sjednotili, kdož nevěrou či neposlušností od ní se odtrhli, protože nelze pochybovati o vůli téhož Krista Pána, aby ti všichni pod jedním pastýřem v jediném jeho ovčinci zapsáni byli. Nyní však vidouce již blížiti se konec života našeho, mocně se cítíme puzeny, abychom všecku práci, kterou jsme v nejvyšším úřadě apoštolském jakkoli dosud vykonali, odporučili Duchu Svatému, jenž je láska oživující, aby jeho pomocí dozrála a ovoce přinesla. Aby úmysl náš tím lépe, tím hojněji se zdařil, uznali jsme za dobré, za příležitosti nastávajícího hodu svatodušního k vám několik slov promluviti o všudypřítomnosti a podivuhodné moci téhož Ducha Svatého, jak totiž i v celé církvi i v mysli jednotlivců vzácnou hojností darů nebeských účinkuje a působí. Kéž by slovy Našimi, jak si toho i vroucně přejeme, víra v tajemství nejsvětější Trojice v myslích obživla a utěšeně vzkvétala, kýž by především rozhojnila se a mocně vzplála láska k Duchu Svatému, kterémuž nejvíce děkovati má, kdožkoli chodí po cestách pravdy a spravedlnosti; neboť „kdo by,“ podle výroku sv. Basilia, „popíral, že, cokoli veliký náš Bůh a Spasitel, Ježíš Kristus, podle dobroty Boží pro člověka vykonal, že to skrze milosť Ducha Svatého bylo splněno?“ [1])

Dříve však, nežli pojednáme o tomto předmětu, vidí se nám a bude s užitkem, několik slov předeslati o tajemství nejsvětější Trojice. Tajemství nejsvětější Trojice nazývají sv. učitelové „podstatou Nového Zákona,“ jako že je tajemství ze všech největší, pramen a hlava všech ostatních; pro které, majíce je totiž poznávati a na ně patřiti, byli na nebi andělé a na zemi lidé stvořeni; a jehož jasnější známosť nežli ve Starém Zákoně bylo nastíněno, nám sám Bůh, od andělů k lidem sestoupiv přinesl: „Boha nikdy žádný neviděl: jednorozený Syn, kterýž jest v lůnu Otce, ten vypravil.“ [2]) Kdožkoli tedy o nejsvětější Trojici píšeš nebo mluvíš, měj před očima moudré napomenutí Učitele andělského: „Mluvíme-li o Trojici,

[1]) S. Leo M. *ser. II. in anniv. ass. suae.*

[1]) *De Spiritu Sancto* c. XVI, n. 39. —

[2]) Ioann. I, 18

je nám dbáti co největší opatrnosti a skromnosti, protože, jak dí sv. Augustin, nikde jinde se nebezpečněji nechybuje, nikde pracněji nehledá, ani s větším užitkem nenalézá, jako v učení o nejsvětější Trojici.“[1]) Je totiž nebezpečenství, aby se ve víře nebo v úctě nesmísily jednotlivé božské osoby vespolek nebo jediná jejich přirozenosť nerozdělila; neboť „víra katolická jest, abychom jednoho Boha uctívali v Trojici a Trojici v jednotě.“ Proto Innocenc XII., předchůdce Náš, rozhodně odepřel vyhověti žádosti o ustanovení zvláštní slavnosti na počesť Boha Otce. A oslavujeme-li jednotlivá tajemství vtěleného Slova o zvláštních dnech svátečních, neoslavujeme zvláštní slavností Slova podle jeho božské toliko přirozenosti; rovněž Boží hod svatodušní nebyl druhdy proto ustanoven, aby se jím Duch Svatý jednoduše sám o sobě uctíval, nýbrž na slavnou památku jeho příchodu čili zevnějšího poslání. Takto moudře ustanoveno jest, aby snad někdo rozlišuje osoby nepřipadl na rozdělení bytnosti božské. Ano církev svatá právě proto, aby věrné dítky svoje zachovala v neporušenosti víry, ustanovila slavnosť nejsvětější Trojice, kterou potom Jan XXII. po celé církvi konati předepsal; dovolila, aby se jí zasvěcovaly oltáře a chrámy; a ne bez vnuknutí nebeského náležitě schválila duchovní řád pro vykupování zajatců, který především nejsvětější Trojici uctívá, a jejím jménem se honosí. Pravdu tuto ještě mnohé jiné věci potvrzují. Neboť úcta, která se vzdává nebešťanům a andělům, i panenské rodičce Boží a Kristu Pánu, konečně na svatou Trojici přechází a v ní se skoncuje. Rovněž v modlitbách, kterými se jenom k jedné osobě Boží obracíme, činívá se zmínka o osobách ostatních; také v litaniích napřed ovšem vzýváme každou osobu božskou zvlášť, ale potom zas hned společně je vzýváme; a na konec každého žalmu a hymnu stejně velebíme Otce, Syna i Ducha Svatého; nejinak žehnání církevní a obřady i svátosti provází anebo zakončuje vzývání nejsvětější Trojice. Právě tyto věci apoštol už dávno napřed připomněl, řka: „Neboť z něho a skrze něho a v něm jsou všecky věci; jemu sláva na věky,“[1]) oněmi slovy naznačuje trojici osob, těmito jednotu přirozenosti jejich vytýkaje, která jest jedna a všem osobám společna, tak že všem jako jednomu a témuž Bohu věčná velebnosti sláva stejně přináleží. Tento výrok sv. apoštola vysvětluje, dí sv. Augustin: „Nesmíme zmásti toho, co pravil apoštol slovy: z něho a skrze něho a v něm; řka z něho vzhledem na Otce, skrze něho vzhledem na Syna, v něm vzhledem na Ducha Svatého.“[2]) — Také církev svatá velmi případně skutky božské, ve kterých moc vyniká, připisuje Otci, skutky pak, v nichž moudrosť vyniká, přivlastňuje Synu, a skutky, ve kterých láska vyniká, Duchu Svatému přičítá. Nečiní tak proto snad, jakoby všechny božské dokonalosti a skutky

[1]) *Summ. th. 1., q. XXXI, a. 2. — De Trin. l. I, c. 3.*

zevnější nebyly božským osobám společny; jsouť zajisté „nerozdílny skutky Trojice, tak jako jest nerozdělena její podstata,“ [1]) poněvadž jako jsou tři božské osoby „nerozlučny, tak i nerozlučně působí“ [2]); ale připisují či, jak se říká, přivlastňují se některé skutky jisté osobě zvláště před ostatními, protože jsou jejím zvláštním vlastnostem jaksi podobny a příbuzny: „Jako podobnosti stopy neb obrazu spatřeného na tvoru používáme na označení božských osob, tak i podstatných vlastností; označovati pak osobu podle podstatných vlastností, nazývá se přivlastňovati,“ [3]) tak že Otec, jsa „původem všeho božství,“ [4]) je také příčinou působitelkyní všehomíra i vtělení Slova i posvěcování duší; „z něho jsou všecky věci“; z n ě h o vzhledem na Otce. Syn pak, „slovo a obraz Boží,“ je také příčinou předobraznou, po níž tvar a krásu, pořádek a soulad všecky věci nápodobují; on je nám cesta, pravda, život, je smírce člověka s Bohem, „skrze něho jsou všecky věci“; s k r z e n ě h o vzhledem na Syna. Duch Svatý však je poslední příčina všech věcí, protože, jako v účelu svém vůle a vůbec všecko spočine, tak on, jsa božská dobrota a vzájemná láska Otce a Syna, tajemná díla věčného spasení lidí mocným jakýmsi a příjemným popudem doplňuje a dokonává, „v něm jsou všecky věci“; v n ě m vzhledem na Ducha Svatého.

[1]) S. Aug. *de Trin.* l. I, c. 4 et 5. — [2]) S. Aug. *ib.* — [3]) S. Th. 1., q. XXXIX, a. 7. — [4]) S. Aug. *de Trin.* l. IV, c. 20.

Opatřivše takto řádně a bez porušení víru a úctu celé nejsvětější Trojici povinnou, jak jí křesťanskému lidu pořád více vštěpovati náleží, obracíme se k výkladu o působnosti Ducha Svatého. — Tu pak jest především popatřiti na Krista, zakladatele církve a Vykupitele našeho. V zevnějších dílech Božích zajisté nad jiné vyniká tajemství vtělení Slova Božího, nebo na něm lesk dokonalostí Božích tak se stkví, že si nelze ani mysliti nic vyššího, a že nad ně nemohlo nic býti lidské přirozenosti spasitelnějšího. Ačkoliv pak toto tak veliké dílo dílem celé Trojice bylo, přece se Duchu Svatému přivlastňuje, tak že o Panně Marii poznamenali evandělistové: „Nalezena jest mající v životě z Ducha Svatého,“ a: „Což v ní zrozeno jest, z Ducha Svatého jest“.[1]) A připisuje se právem tomu, jenž jest láska Otce a Syna, poněvadž toto „veliké tajemství pobožnosti“ [2]) vyšlo ze svrchované lásky Boží k lidem, jak připomíná sv. Jan: „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal.“ [3]) Mimo to vtělením Slova lidská přirozenosť byla povznešena k o s o b n í m u s ním spojení, a to nikterak

[1]) Matth. I, 18, 20. — [2]) I Tim. III, 16. — [3]) III, 16.

pro své zásluhy, nýbrž z pouhé milosti, a proto darem jakoby vlastním Duchu Svatému. Případně tu napsal sv. Augustin: „Způsob, kterým se narodil Kristus z Ducha Svatého, vnuká nám milosť Boží, skrze niž člověk beze svých předchozích zásluh zrovna při vzniku své přirozenosti s božským Slovem se spojil v takovou jednotu osoby, že táž osoba je Synem Božím, která Synem člověka, a Synem člověka, která Synem Božím.“[2]) — Působením Ducha Svatého nestalo se však toliko početí Kristovo, nýbrž i posvěcení jeho duše, které se v písmě sv. „p o m a z á n í“[3]) nazývá, tak že Kristus „u přítomnosti Ducha“ každý svůj skutek „vykonal“[4]) a jmenovitě sebe v oběť přinesl: „Skrze Ducha Svatého sebe samého obětoval neposkvrněného Bohu.“[5]) — Kdo tyto věci uváží, nebude se diviti, že v duši Kristovu vlity byly všecky dary Ducha Svatého, tak že měl obzvláště vrchovatou náplň milosti, tolik a tak účinné, kolik a jak účinnou vůbec kdo míti může; v něm jsou všecky poklady moudrosti a vědy, všecky milosti zdarma dané a ctnosti a naprosto všecky dary, které byly jednak proroctvím Isaiašovým[6]) předpověděny, jednak naznačeny podivuhodnou holubicí u Jordána, když jeho vody Kristus Pán svým křtem pro novou svátosť posvětil. Sem se hodí velmi dobře výrok sv. Augustina: „Velmi nesmyslno jest říkati, že Kristus, když mu bylo třicet let, teprv přijal Ducha Svatého; Kristus přišel ke

[1]) III, 16. — [2]) *Enchir.* c. XXXX.—S. Th. 3., q. XXXII, a. 1. — [3]) Actor. X, 38. — [4]) S. Basil. *de Sp. S.*, c. XVI. — [5]) Hebr. IX, 14. — [6]) IV, 1; XI, 2, 3.

křtu beze hříchu, ale ne bez Ducha Svatého. Tehdáž tedy,“ t. j. na křtu, „ráčil tělo své, t. j. **církev**, předobrazovati, v níž především **pokřtění** přijímají Ducha Svatého.“[2]) Tak tedy zjev Ducha Svatého nade **Kristem** a vnitřní vliv jeho na duši Kristovu představuje dvojí poslání Ducha Svatého, zjevné totiž v církvi Kristově a skryté, kteréž plní v duších spravedlivých.

Církev, která jsouc už počata ze samého boku druhého Adama, jakoby na kříži dřímajícího, se **zrodila**, dala se po prvé lidem poznati podivuhodným způsobem v přeslavném dni letnic. Téhož dne Duch Svatý své dary na tajemném těle Kristově počal prozrazovati, sestoupiv zázračným způsobem, který už prorok Joël[3]) naznačil; neboť Utěšitel „spočinul na apoštolech, aby skrze ohnivé jazyky na hlavu jejich vloženy byly nové koruny

[1]) IV, 1; XI, 2, 3. — [2]) *De Trin. l.* XV, c. 26. — [3]) II, 28, 29.

duchovní.[1]) Tehdy pak apoštolové, jak píše sv. Chrysostom, „sestoupili s hory, nenesouce desky kamenné v rukou jako Mojžíš, nýbrž Ducha Svatého v duchu svém obnášejíce a pramen i poklady nauky a darů štědře rozdělujíce.[2]) — Tak se zevrubně naplnilo poslední zaslíbení, které Kristus apoštolům učinil o seslání Ducha Svatého, jenž by poklad víry jeho pomocí jim již sdělené v nich doplnil a jaksi zapečetil: „Ještě mnoho vám mluviti mám, ale nemůžete snésti nyní; když pak přijde ten Duch pravdy, naučíť vás všeliké pravdě.“[3]) Jestiť Duchem pravdy, protože z Otce, pravdy věčné, a zároveň ze Syna, pravdy podstatné, pochodí, a čerpá od obou zároveň s bytností také všecek objem pravdy; tuto pravdu pak podává a uděluje církvi, svou pomocnou přítomností ji podporuje, aby nikdy ani v jeden blud neklesla a zárodky božské nauky tak pěstovala, že by hojného přinesly ovoce pro spásu národův. A poněvadž spása národů, pro niž je církev založena, nezbytně vymáhá, aby církev tento úřad svůj nepřetržitě po všecky časy plnila, proto se jí bez přestání dostává života a síly od Ducha Svatého, která ji stále zachovává a zvelebuje: „A jáť prositi budu Otce a jinéhoť Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy.“[4]) Neboť on ustanovuje biskupy, kteří úřadem svým netoliko dítky zplozují, nýbrž i otce, kněze totiž, aby ji řídili a živili touž krví, kterou ji Kristus vykoupil: „Duch Svatý ustanovil biskupy, aby spravovali církev Boží, kteréž dobyl svou krví.“[2]) Obojí pak, biskupové i kněží, dostali od Ducha Svatého obzvláštním darem moc, hříchy odpouštěti, jakož Kristus řekl apoštolům: „Přijměte Ducha Svatého; kterýmž hříchy odpustíte, odpouštějíť se jim, a kterýmž zadržíte, zadržány jsou.“[3]) Ostatek, že církev je naprosto dílo Boží, nedokazuje nic jasněji, než lesk a sláva darů, jimiž všestranně jest ozdobena od původce a dárce jejich, Ducha Svatého. Proto nám postačí jistá pravda, že Duch Svatý je duší církve, jako je Kristus její hlavou: „Co je v těle našem duše, to jest Duch Svatý v těle Kristově, jež církev jest.“[4]) A když se věci tak mají, nelze vymýšleti aniž očekávati jiného vznešenějšího a bohatšího „zjevu a úkazu Ducha Božího“; neboť zjev, kterýž jest nyní v církvi, jest už nejvznešenější zajisté, a potrvá tak dlouho, až církev prošedši dobu boje, dojde do radosti vítězů ve společnosti nebeské.

---

[1]) Cyr. hierosol. *catech.* 17. — [2]) *In Matth. hom.* I, II. Cor. III, 3. — [3]) Ioan. XVI, 12, 13. — [4]) *Ib.* XIV, 16, 17.

[1]) *Ib.* XIV, 16, 17. — [2]) Act. XX, 28. — [3]) Ioann. XX, 22, 23. — [4]) S. Aug. *serm.* CLXXXVII *de temp.*

Jakou měrou však a jakým způsobem Duch Svatý působí v duši lidí jednotlivých, jest neméně podivuhodno, třeba to bylo poněkud nesnadněji pochopiti, už proto, že se vymyká pohledu zraků našich. — Také toto vylití Ducha Svatého je tak hojné, že sám Kristus, z jehož štědrosti tato hojnosť proudí, je přirovnává k mohutnému toku, jak poznamenal sv. Jan: „Kdož věří ve mne, tomu, jakož dí Písmo, poplynou z těla řeky vody živé“; kterýžto výrok evandělista takto vykládá: „Ale to řekl o Duchu, kteréhož měli věřící v něho přijíti.“ [1]) Ovšem je jisto, že i spravedliví, kteří žili před Kristem, měli milosť Ducha Svatého, jak čteme o prorocích, o Zachariáši, Janu Křtiteli, Simeonovi a Anně; neboť o slavnosti letnic Duch Svatý nesestoupil tak, „jakoby byl tehdy poprvé počal bydliti v lidech svatých, nýbrž aby se hojnější měrou sdělil, nezačínaje rozdávati darů svých, alebrž hromadě je, nejsa proto novým v díle svém, že štědřejším.“ [2]) Ale jakkoli onino počítali se mezi dítky Boží, podle stavu svého přece byli služebníky, protože ani syn „nikterak se neliší od služebníka,“ dokud jest „pod poručníky a správci“; [3]) a mimo to, že spravedlnosti neměli, nežli vzhledem na zásluhy Krista, jenž teprv přijíti měl, vylití Ducha Svatého po Kristu se stalo měrou daleko hojnější, právě tak, jako věc sama je cennější nežli závdavek na ni podaný a skutečnosť daleko vyniká nad obraz. Proto podotkl sv. Jan: „Neb ještě nebyl dán Duch, protože Ježíš ještě nebyl oslaven.“ [2]) Jakmile tedy Kristus „vstoupiv na výsosť,“ obdržel slávu tak pracně dobytou, poklady Ducha Svatého štědře otevřel, „dal dary lidem.“ [3]) Neboť „ono udělení čili seslání Ducha Svatého po oslavení Kristově mělo býti takové, jaké ještě nikdy před tím nebylo; ne že ho dříve vůbec nebylo, nýbrž jenom že takové nebylo.“ [4]) Přirozenosť lidská jest nezbytně služkou Boží: „Tvor je služebníkem, sluhové Boží jsme podle své přirozenosti“; [5]) ba pro společnou vinu přirozenosť naše propadla v tu ouhonu a potupu, že jsme se mimo to stali nepřátely Božími: „Byli jsme z přirození synové hněvu.“ [6]) A nebylo té moci na světě, která by nás z takového pádu mohla povznésti a od záhuby věčné zachovati. To nám však milosrdný Bůh, stvořitel přirozenosti lidské, skrze Jednorozence svého prokázal; jehož milostí byl člověk na stupeň a důstojnosť, ze které byl vypadl, s mnohem bohatější ozdobou darův opět dosazen. Nikdo nemůže vypověděti, jak velikolepé je dílo milosti Boží v duši lidské, když proto lidé jasnými slovy v Písmě svatém i u otců církevních znovuzrozenými, novým stvořením, účastníky Boží přirozenosti, syny Božími ano i bohy se nazývají a jinými podobnými chvalnými jmény vyznamenávají. — A tato tak veliká dobrodiní ne bez příčiny Duchu Svatému se přivlastňují.

[1]) VII, 38, 39. — [2]) S. Leo M. *hom.* III *de Pentec.* — [3]) Gal. IV, 1, 2.

[1]) Gal. IV, 1, 2. — [2]) VII, 39. — [3]) Eph. IV, 8. — [4]) S. Aug. *de Trin.* l. IV, c. 20. — [5]) S. Cyr. Alex. *Thesaur.* l. V, c. 5. — [6]) Eph. II, 3.

Vždyť jest Duchem vyvolení synů, v němžto voláme: „Abba, Otče“; a naplňuje srdce blahým vědomím, že nás Bůh otcovsky miluje: „Ten zajisté Duch svědectví vydává duchu našemu, že jsme synové Boží.[1])“ Věc tuto případně vysvětluje podobenství, které andělský učitel rozpoznal mezi obojí působností Ducha Svatého; jakože skrze Ducha Svatého i „Kristus Pán ve svatosti byl počat, aby se stal přirozeným Synem Božím, i jiní bývají posvěcováni, aby se stali syny Božími přijatými.“[2]) Tak způsobem vznešenějším, než se děje v přírodě, z lásky vzniká duchovní znovuzrození, z Lásky totiž nestvořené.

Toto znovuzrození a obnovování počíná se křtem svatým, ve kteréžto svátosti bývá duch nečistý z duše člověka vypuzen a poprvé do ní vstupuje Duch Svatý, sobě samému ji podobnu čině: „Co se narodilo z Ducha, duch jest.[3])“ Hojnější měrou se nám Duch Svatý dává skrze svaté biřmování k vytrvalému a silnému životu křesťanskému, týž Duch Svatý, skrze kterého mučeníci vítězství a panny v boji proti svůdné neřesti palmy vítězné dobývaly. Sebe, pravili jsme, dává Duch Svatý: „Láska Boží rozlita jest v srdcích našich skrze Ducha Svatého, kterýž dán jest nám;“ [1]) neboť Duch Svatý nám dary Boží netoliko přináší, nýbrž jest i jejich původcem a sám darem největším; pocházeje ze vzájemné lásky Otce a Syna, právem se „darem Boha svrchovaného“ pokládá a nazývá. — Abychom pak povahu a moc tohoto daru lépe vytkli, připomínáme slova písma svatého a jejich výklad u svatých učitelů, že totiž Bůh jest při všech a všech věcech: „Mocí svou, pokud všecko moci jeho podléhá; přítomností svou, pokud je všecko odkryto a otevřeno před očima jeho; bytností svou, pokud je všech věcí původcem.“ [2]) Ale ve člověku jest Bůh netoliko jak ve věcech, nýbrž ještě jiným vyšším způsobem, pokud člověk jej poznává a miluje; nebo již přirozeným pudem dobro milujeme, po něm toužíme a ho vyhledáváme. Mimo to Bůh milostí svou bydlí v duši spravedlivé jako ve chrámě způsobem docela důvěrným a zvláštním, odkudž také plyne vroucnosť lásky, kterou duše přilnula k Bohu těsněji, nežli přítel k příteli zvláště milému a důvěrnému, a Boha měrou úplnou s největší lahodností požívá. — A toto podivuhodné spojení, které obýváním sluje, a které se toliko stavem liší od spojení, jímž Bůh nebešťany oblažuje, ačkoli bývá ve skutečnosti způsobeno přítomností celé Trojice

[1]) Rom. VIII, 15, 16. — [2]) S. Th. 3., *q.* XXXII, a. 1. — [3]) Ioann. III, 7.

[1]) Rom. V, 5. — [2]) S. Th. 1. *q.* VIII, *a.* 3.

— „k němu přijdeme a příbytek u něho učiníme,“ [1]) — přece se Duchu Svatému zvlášť připisuje. Neboť stopy moci a moudrosti Boží shledáváme i na člověku nešlechetném; lásky však, která jest jakoby zvláštní známkou Ducha Svatého, jediné spravedlivý jest účasten. S touto pravdou souvisí také, že tentýž Duch nazývá se Svatým zajisté i proto, že, jakožto první a svrchovaná láska povzbuzuje a nabádá ducha ke svatosti, která konečně v lásce k Bohu záleží. Proto apoštol, nazývaje spravedlivé chrámem Božím, nenazývá jich chrámem Otcovým ani Synovým, nýbrž chrámem Ducha Svatého: „Zdaliž nevíte, že údové vaši jsou chrámem Ducha Svatého, jenž jest ve vás, jejž máte od Boha?“ [2]) — Ducha Svatého přebývajícího v duši zbožné provází hojnosť veliká darů nebeských. Neboť učitel Akvinský takto dí: „Poněvadž Duch Svatý pochodí jako láska, pochodí jako první dar; pročež i sv. Augustin tvrdí, že s darem, kterýž je Duch Svatý, mnoho zvláštních darů se rozděluje údům Kristovým.“ [3]) Z těch darů jsou i tajemná vnuknutí, která Duch Svatý druhdy v mysli a duši vzbuzuje, bez nichž bychom ani nezačali života dobrého, ani v něm nepostupovali, ani do blaženosti věčné nevešli. A poněvadž takové hlasy a pobídky velmi tajemně v duši se dějí, proto je písmo svaté nezřídka připodobňuje šelestu vánku a učitel andělský je duchaplně staví po bok hnutí srdce, jehož celá síla je skryta v nejvniternějším nitru živočicha, řka: „Srdce má jakýsi tajemný vliv a proto se k srdci přirovnává Duch Svatý, který neviditelně církev oživuje a sjednocuje.“ [1]) — Nad to člověk spravedlivý, jenžto žije život milosti Boží a přípádnými ctnostmi jakoby mohutnostmi působí, potřebuje nezbytně onoho sedmera darů, které se vlastně dary Ducha Svatého nazývají. Tyto dary zajisté ducha navádějí a vyzbrojují, aby hlasu a vnuknutí Ducha Svatého snáze a ochotněji následoval; proto jsou tyto dary tak účinny, že ducha povznášejí na vrchol svatosti, a tak výborny, že i v říši nebeské, ovšem způsobem dokonalejším, potrvají. Tyto dary také ducha pobízejí a posilují, aby se domáhal a sohě zjednal blahoslavenství evandělických, která, jako květy z jara vyrážejíce, blaženosť věčnou radostně zvěstují. Přesladké konečně jest ovoce, od apoštola vypočtené,[2]) které Duch Svatý spravedlivému již v tomto pomíjejícím životě přináší a vydává, ovoce to radosti i sladkosti plné, jakož ani jinak býti nemůže, kdyžtě Duch Svatý ve Trojici je sladkosť Otce a Syna a velice bohatou štědrostí všecky tvory obsypává.[3]) — Duch Svatý tedy, pochodící ve věčném světle svatosti z Otce i Syna, jsa láska i dar zároveň, zjeviv se pod rouškou obrazů ve Starém Zákoně, celou náplň svou vylil na Krista a jeho tajemné tělo, kteréž jest církev; on lidi, kteří v nepravosť a zkázu klesali, přítomností i milostí svou tak spasitelně na cestu pravdy zas uvedl, že už nesmýšlejí ani nežádají ničeho jako

[1]) Ioann. XIV, 23. — [2]) I Cor. VI, 19. — [3]) Summ. th. 1., *q.* XXXVIII, *a.* 2. — S. Aug. *de Trin.* l. XV, c. 19.

[1]) Summ. th. 3., *q.* VIII, *a. 1. ad 3.* — [2]) Gal. V, 22. — [3]) S. Aug. *de Trin.* l. VI, c. 9.

pozemšťané ze země vyšlí, nýbrž jako nebešťané na nebi zrození.

Všecky tyto věci, jsouce tak velikolepé a patrně dosvědčujíce nesmírnou dobrotu Ducha Svatého k nám, vším právem vymáhají, abychom poslušností a pobožností co nejhorlivěji k němu lnuli. Tuto poslušnosť a pobožnosť však věřící křesťané nejlépe budou osvědčovati, když se o to vynasnaží, aby jej co nejsprávněji a nejlépe poznali, milovali i vzývali; a proto také s tímto napomenutím tak, jak mimoděk vyplynulo z otcovského srdce Našeho, k nim se obracíme. — Snad jsou ještě katoličtí křesťané, kteří by na otázku sv. Pavla, zda-li přijali Ducha Svatého, také odpověděli: „Ba ani jsme neslyšeli, že Duch Svatý jest.“[1]) A není-li tomu tak, zajisté mnozí věřící velmi nedostatečně znají Ducha Svatého, tak že při úkonech náboženských jméno jeho často sice vyslovují, ale u víře v hustou temnotu zahalené. Proto nechť každý hlasatel slova Božího a každý duchovní správce vážně si připomene, že jest jeho povinností, učení o Duchu Svatém co nejhorlivěji a nejzevrubněji vykládati; ovšem pak zase tak, aby se nesnadným a choulostivým sporům, jakož i hanebné pošetilosti těch vyhýbali, kteří se směle pokoušejí i tajemství Boží propátrati. Raději tu jest připomínati a důkladně vyložiti, jak četná a veliká dobrodiní nám štědrý dárce božský udělil a dosud udělovati nepřestává, aby v té příčině blud z kořene vyvrácen a neznalosť těchto tak velikých věcí, „synů světla“ nedůstojná, naprosto vymýcena byla. S důrazem velikým tato slova pronášíme nejen proto, že se týkají tajemství, které nás přímo vede do života věčného, a ve které proto co nejpevněji věřiti máme, nýbrž i proto, že dobro tím horoucněji milujeme, čím jasněji a úplněji je poznáváme. — A Duchu Svatému — jak jsme na druhém místě vytkli — náleží láska už proto, že je Bohem; zníť přikázání Boží: „Milovati budeš Hospodina Boha svého z celého srdce svého, a ze vší duše své, a ze vší síly své.“[2]) Ale máme jej také proto milovati, že je podstatná, věčná, první láska, a nad lásku zajisté nic není milování hodnějšího; tím více jej máme milovati,

[1]) Gal. V, 22. — [2]) S. Aug. *de Trin.* l. VI, c. 9.

[1]) Act. XIX, 2. — [2]) Deut. VI, 5.

protože nás obsypal největším dobrodiním, které, jakož dokazuje dobrotivosť štědrého dárce, tak také od toho, kdo je přijal, důkaz vděčnosti vymáhá. Z té pak lásky dvojí a to ne malý prospěch nám vyplyne. Jednak uschopní a zbystří nás, abychom Ducha Svatého den co den jasněji poznávali; neboť „milujeme-li koho, nespokojujeme se," jak dí učitel andělský, „s povrchním pohledem naň, nýbrž snažíme se, jednotlivé věci, které se ho týkají, co nejzevrubněji prozkoumati a tak do vnitra jeho vkročiti, jakož o Duchu Svatém, kterýž jest láska Boží, se dí, že zkoumá i hlubiny Boží"[2]); jednak nám zjedná větší hojnosť darů nebeských, poněvadž vděčná a pamětlivá duše právě tak ruku dárci rozevírá, jak mu ji nedbalá svírá. Pečovati však jest velmi o to, aby ta láska nespočinula na suchopárných myšlénkách a zevnější službě toliko, nýbrž aby se vzpružila k činům a varovala co nejvíce hříchu. Hřích zajisté zvláštní měrou Ducha Svatého uráží; neboť čím jsme, jsme z dobroty Boží, která se témuž Duchu Svatému především připisuje; tohoto svého dobrodince uráží, kdo hřeší a zneužívaje darů jeho a na jeho dobrotu spoléhaje den co den se stává zpupnějším. — Ale Duch Svatý je také Duch pravdy, tak že kdo ze slabosti nebo nevědomosti se provinil, snad se poněkud u Boha omluví; kdo však zlovolně pravdě odpírá a od ní se odvrací, hřeší těžce proti Duchu Svatému. A právě takové hříchy se za naší doby tou měrou zmáhají, že se zdá, jakoby byla už nadešla doba přehrozná, o níž předpověděl sv. Pavel, že tehdy lidé budou po spravedlivém soudu Božím tak zatemněni, že budou blud za pravdu pokládati a knížeti tohoto světa, který je lhář a otec lži, jako učiteli pravdy věřiti: „Bůh jim pošle působení bludu, aby věřili lži";[1]) „v posledních časích odstoupí někteří od víry, poslouchajíce duchů bludných a učení ďábelských."[2]) — Poněvadž však Duch Svatý, jak jsme shora připomněli, v nás jakoby ve svém chrámu přebývá, jest nám dbáti slov apoštolových: „Nezarmucujte Ducha Svatého, kterýmžto znamenáni jste."[3]) Tu pak nedostačí, abychom se varovali všeho, co křesťana nedůstojno jest, nýbrž máme i všelikými ctnostmi se stkvíti, abychom se tak vznešenému a dobrotivému hostu líbili, a to především čistotou a svatostí; neboť pro chrám Boží se hodí jenom, co čisto a svato jest, tak že týž apoštol se táže: „Nevíte-liž, že chrám Boží jste a Duch Boží přebývá ve vás? Jestliže pak kdo chrám Boží poskvrní, zatratí ho Bůh; neboť chrám Boží svatý jest, jenž jste vy"[4]); — hrozba to strašná sice, ale spravedlivá. — Konečně máme Ducha Svatého vzývati a k němu se modliti, protože není ani jednoho z nás, kdo by co nejvíce nepotřeboval jeho ochrany a pomoci. Jak kdo tedy potřebuje rady a posily, bědami bývá sklíčen a ke zlému nakloněn: tak má se také utíkati k tomu, jenž je živým

[1]) Deut. VI, 5. — [2]) I Cor. II, 10. — Summ. th. *1. 2., q. XXVIII, a. 2.*

[1]) II Thess. II, 10. — [2]) I Tim, IV, 1. — [3]) Eph. IV, 30. — [4]) I Cor. III, 16. 17.

pramenem světla, síly, útěchy a svatosti. Především však máme jej prositi za to, čeho nejvíce potřebujeme, za odpuštění hříchů; „Duch Svatý má tu zvláštnosť, že je darem Otce a Syna; hříchy pak se odpouštějí skrze Ducha Svatého, jakožto dar Boží.“[2] což se ve sv. obřadech ještě jasněji vytýká slovy: „On jest odpuštění hříchův.“[3] — Jakým však způsobem Ducha Svatého máme vzývati, o tom nás poučuje církev svatá, která jej ve svých modlitbách vzývá a oslovuje jmeny co nejlahodnějšími: „Přijdiž, otče ubohých, dárce dárů přemnohých, rač nám v mysli svítati. Božský utěšiteli, sladký duše příteli, sladká duše postati,“ a snažně ho prosí, aby ducha i srdce zmyl, zhojil a ovlažil, a těm, kteří v něj čáku skládají, „zásluhu dal ve cnotě, blahý konec v životě.“ Aniž dovoleno pochybovati o tom, vyslyší-li prosby takové, kdyžtě jeho vnuknutím byla napsána slova: „Sám Duch prosí za nás vzdechy nevyslovitelnými.“[4] S důvěrou a bez ustání máme ho také prositi, aby nás den co den více i světlem svým osvěcoval i jakoby pochodněmi lásky své rozněcoval, abychom si tak, opírajíce se o víru a lásku, dobyli odměny věčné, poněvadž on sám je „závdavek dědictví našeho.“[5]

Ctihodní bratří! Tato slova napomenutí a povzbuzení uznali jsme za dobré pronésti na osvěžení úcty k Duchu Svatému, nepochybujíce ani v nejmenším, že hlavně pomocí vaší píle a přičinlivosti přestkvělé ovoce přinesou v lidu věřícím. Co se Nás týče, nikdy nebudeme šetřiti ani péče ani námahy ve věci této tak důležité, a zajisté i příště všelikým nad jiné vhodným způsobem budeme tuto pobožnosť pěstovati a zvelebovati. Poněvadž pak jsme přede dvěma lety listem „Provida matris“ zvláštní modlitby za urychlení křesťanské jednoty pro katolický hod Boží svatodušní doporučili, vidí se Nám v této příčině učiniti zevrubnější ustanovení. Stanovíme tedy a poroučíme, aby po celém katolickém světě letos i po všecka následující léta před Božím hodem svatodušním v každém farním chrámu Páně, a uznají-li místní biskupové za dobré, také v jiných kostelech a svatyních se odbývala devítidenní pobožnosť. Všem pak, kdož se súčastní této devítidenní pobožnosti a na Náš úmysl se podle předpisu pomodlí, udělujeme za každý den odpustky u Boha sedmi let a sedmi kvadragen; — odpustky pak plnomocné tomu, kdo ve kterýkoli ten den, nebo v hod Boží svatodušní, nebo v některý z osmi následujících dní se řádně vyzpovídá, nejsvětější Svátosť oltářní přijme

[1]) I Cor. III, 16, 17. — [2]) *Summ. th.* 3., *q.* III, *a.* 8 *ad* 3. — [3]) *In Miss. rom. fer. III. post Pent.* — [4]) Rom. VIII, 26. — [5]) Eph. I, 14.

[1]) Eph. I, 14.

a na týž úmysl náš se zbožně pomodlí. Výhod těchto mohou také nabyti, kdož se z řádné příčiny nemohou veřejné pobožnosti účastniti, jakož i věřící v místech, kde podle soudu biskupova pobožnosti té v kostele pohodlně odbývati nelze, když jenom devítidenní pobožnosť vykonají soukromě a ostatní podmínky splní. Mimo to na vždy z pokladu církve udělujeme ještě jednou obojí odpustky všem, kdož veřejně nebo soukromně některé modlitby k Duchu Svatému podle své vůle v oktávě svatodušní až včetně do svaté Trojice se každý den pomodlí a ostatní svrchu ustanovené podmínky řádně splní. Dovolujeme také milosrdně v Pánu, aby všecky tyto odpustky také duším do ohně očistcového odsouzeným přímluvou připočteny býti mohly.

Na konec ještě jednou se vracíme ku přání, které jsme na počátku projevili; a snažně prosíme a budeme prosívati v horoucích modlitbách, aby je Duch Svatý splnil. Nuže, ctihodní bratří, spojte s Našimi modlitbami i modlitby vaše, napomínejte všechny národy, aby i svoje prosby připojovali, vzývajíce za přímluvu mocnou a přemilou zpomocnici nejblahoslavenější Pannu Marii. Dobře znáte něžný a podivuhodný její poměr k Duchu Svatému; že právem jeho neporušenou nevěstou se nazývá. Její prosby zajisté mnoho přispěly k tajemství vtělení Syna Božího i ku seslání Ducha Svatého na sbor apoštolů. Kéž i dále společné naše modlitby svou přímluvou co nejdobrotivěji podporuje, aby se skrze téhož Ducha Svatého na všech bědami tak sklíčených národech zas objevily zázračné ony účinky, které v proroctví svém David velebil, řka: „Vysýláš Ducha svého, a stvořeni bývají; a obnovuješ tvář země.“ [1]) — Jako záruku nebeských darů pak a na důkaz Naší přízně milerádi vám, ctihodní bratří, i duchovenstvu a lidu vašemu udělujeme v Pánu apoštolské požehnání.

Dáno v Římě u svatého Petra dne 9. května r. 1897., dvacátého papežství Našeho.

Papež Lev XIII.

Haud sine dolore notam adjicere cogimur, praesentes literas nimis sero Nobis allatas fuisse, quam ut justo tempore vobis, Venerabiles Fratres, communicari et supplicatio, quam praescribunt, hoc jam anno disponi potuissent.

---

[1]) Ps. CIII. 30.